

Ungdóms síðan

Ritstjóri:
MICHEL NIELSEN

SØGA SKIPSINS

Fylgið við í framhaldandi frágreiðing okkara um, hvussu skipini hava verið gjøgnum veraldarsøguna

II. PARTUR

SKIPINI Í MIÐELDINI

Gjøgnum miðeldina útvíklaðu skipini seg ógvuliga spakuliga. Tað einasta ið er vert at leggja til merkis, er kanska tað, at tey nú blivu bygd djúpari og breiðari fyrri at tey á henda hátt kundu forá meir. Tí nú blivu skip mest nýtt til farmaskip. Hetta var eisini tann stóra handilstíðin, og meir enn nakrantíð áður blivu skipini nýtt. Öll minnst til tey stóru handilsfeløgini, sum t.d. Hansastadarnar, ið vóru ikki minni enn 77 býir, ið høvdu sligið seg saman um handlin í norðanlondum. Tað er klárt, at tað besta, ið kundi nýtast til at flyta vörurnar við, vóru skip, tí inni á tí europeiska fastlandinum vóru sanniliga ófriðatíðir, og ongini, ið fór at ferðast gjøgnum londini, skuldi rokna við at koma livandi fram tá. Tað uddi við ránsmonnum, so tað var klárt, at tað bæði gekk skjótari og sikrari at nýta sjóvegin. Tað vóru nokk sjórænarar til longu tá, men enn vóru teir bert fáir. Ein tann ringasta höttanin vóru víkingarnir, men um hetta mundið var víkingatíðin langt síðani hasað av.

KARRACKIRNAR

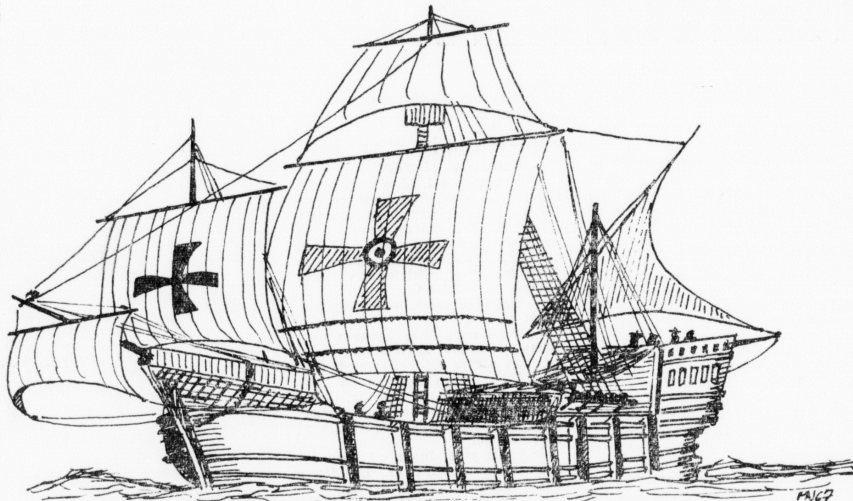
Skipaslogini, ið nýtt vórdi, líktust nógv. Tað slagið, ið mest varð nýtt í norðureuropa, var tað slag-ið, ið kallast karrack. Tað er ein sovordin, ið sæst á myndini. Tað skal ikki nógvur sjómánskapur til at siggja, at hesi skip sigldu ógvuliga seint, men so kundu tey eisini forá heilt ótrúliga nógv. Slik skip sigldu millum Lübeck og Bergen, ið vóru høvuðsbýir hjá hansastadunum. Serliga sjógóð hava tey neyvan verið, men vit mugu eisini minnst til, at tey so at siga aldri sigldu á viðum havi. Tey vóru bygd, sum flestøll seglskip heilt upp móti okkara døgum, hava verið bygd. Við høgum afturskipi og høgum framskipi, meðan millumskipið hevur ligið lágt — serstakliga tá tey vóru fullfermd.

Í Meðalhavinum, broyttist skipa-

slogini als ikki. Teir nýttu framvegis galeiirnar, ið bert vórdi bygdar eitt sindur breiðari. Tann stóri munurin millum karrackirnar og galeiirnar var, at karrackirnar bert sigldu við segli, og sostatt ikki kundu flyta seg í stilli.

COLUMBUS

Men tíðirnar broytast, og sum frá líður økist um dirvið hjá monnum. Menn byrjaðu at hugsa um, hvat lá »hinumegin«. Í fyrstuni

SANTA MARIA

óttaðust teir fyrri at sigla ov langt úr landi, tí tann katolska kirkjan lærði teir at jorðin var fløt sum ein pannukøka, og tí hildu teir, at teir fyrr ella seinni vildu sigla útav. Men í tí harrans árinum 1492 eydnaðist tað einum djarvum manni at bróta tann garðin av ótta, ið lá kring Europeiska fastlandið. Tað var ein italienari, ið æt Christopher Columbus. Tað er óivað óneyðugt at siga frá um, hvussu tað gekst honum, men eftir at hann hevði uppdagað Amerika, byrjaði tann tíðin, ið vit kalla upp-

dagilstíðin. Hetta bleiv ein rík tíð fyrri skipasøguna. Nú bleiv tað neyðugt at bygja stórra og sterkari skip. Skip, ið kundu fara ta longu ferðina tvørtur um mikla Atlants-havið. Skipini, ið Columbus hevði vóru góð skip. Serliga flaggskip hansara, Santa Maria, ið tit siggja her. Santa Maria hevði triggjar mastar og fimm segl.

Hon var soleiðis bygd, at hon kundi nýta tann vindin, ið var, nógv betri, enn tey flestu onnur skip tá. Men hon var onki serliga stór, og tað hevur óivað ikki verið nokur serstakliga hugnalig ferð.

MAGELLAN

Men Columbus var bert tann fyrsti. Nógvir aðrir fylgdu honum, og summir vóru uppaftr djarvari. Ein teirra var Ferdinand Magellan, sum nokur ár seinni sigldi út frá Portugal við fimm skipum fyrri at sigla runt um jarðarknottin. (Nú hevði kirkjan verið noyðd til at viðganga, at jorðin var rund.)

Magellan sigldi nógv longur suðureftir enn Columbus hevði gjørt, og tað eydnaðist honum eisini at finna ein fjørð millum Suðuramerika og eina oyggj, ið hann nevndi Terra Del Fuego — Eld-

DIAZ OG DA GAMA

Men tað var ikki bert vegurin tvørtur um havið, ið áhugaði teimum. Aðrir menn royndu at sigla runt um Afrika fyrri á henda hátt at koma til India, landið við øllum kryddarínum. Í 1488 sigldi Bartholomeu Diaz runt um the Cape, suðurendan á Afrika, og niggju ár seinni eydnaðist tað Vasco da Gama at koma til India við at sigla kring Afrika.

(Framhald í næstu ungdómssíðu)

Popmillionerar heimsins

Aðrastaðni her á síðuni hava vit gjørt eitt lop innum facad-una hjá einum popporkestri, nevniliga The Beatles, og sagt eitt sindur frá fíggjarligu stóðu teirra. Nú hava vit eisini fingið tilfar, so vit kunnu siga nakað frá hinum orkestrum, sum í lotuni liggja ovast bæði víðikjardi populariteti og fíggjarstóðu, tí hesi bæði fylgjast so at siga altíð.

ELVIS EIGUR 400 TEDDYBEARS

Tann poppsargarin í heiminum, sum altíð hevur haft ta størstu innøkuna, er sjálvandi Elvis Presley. Tað eru nú liðin 10 ár, síðani lastbilchaufurin, Elvis Presley, rymdi úr bilhúsinum. Nú tjeonar hann 13—14 milj. kr. um árið. Hann er nú vorðin so dýrur, at hann ikki hevur ráð til at spæla til konsertir. Lønin vildi verið ov litil. Ístaðin spælir hann plátur og filmar. Hann hevur innspælt 15 filmar, sum hava givið meir enn eina hálva milliárd kr. Elvis brúkar teir nógvu pengar sínar m.a. til 10 cadillakkar, sum allir hava TV, og 400 teddybjarnir. Hann brúkar eisini nakað uppá heimið hjá sær.

GEORGE BYGGIR Í AUSTRALSKUM SNÍÐI

Húsin hjá George Harrison eru ikki sum hini húsin, tí tey eru bygd eftir australskum sníði. Múrurinn hjá honum var frammanundan, og sum hann sigur sjálvur: »Eg veit ikki so frægt, um tað er mín múrur, men tað ger eisini tað sama, tí hann er søguligur, og má tí ikki brótast niður. Húsin eru vinkulbygd, onnur helvtin av gulum múrsteinum og hin helvtin hvítt kálkkað. Tey kostaðu eisini 400.000 kr. Har eru fyra sovikurnar, trý móttøkurnar, tvey baðirum — og swimmingpool.

SUNNY HEIGHTS

Tey veldugu húsin hjá Ringo Starr liggja, sum sagt eisini í Weybridge. Tey eita Sunny Heights, og tey kostaðu ikki minni enn 750.000 kr. Seinni hevur hann gjørt tvey í stand fyrri 500.000 kr. Men so eru veggimír í dagligstovuni eisini gjordir av silki.

PAUL EIGUR HÚS, MEN ENN ONGA KONU

Paul McCartney var tann seinasti Beattin, ið bleiv húsaegari. Honum dámdi onki at eiga eigið hús, men at endanum læt hann seg yvirtala. Tey liggja í norðara partinum av London, og tey liggja eisini væl vard aftanfyrri ein múr. Roknað verður við, at tey eisini hava kostað umleið 750.000 kr. Tey vóru bygd í 1830, og vóru tey tá søgd at vera tað vakrasta húsið í Bretlandi. Nú ið skrivað verður um Paul, so sigst tað, at hann innan leingi skal giftast við tí 20-ára gomlu bretska sjónleikar-kvinnuni Jane Asher. Higaril hava tey sagt, at tey bara eru góðir góðir »vinir«, men nú sigst at vera álvara.

The Beatles sum húsaegarar

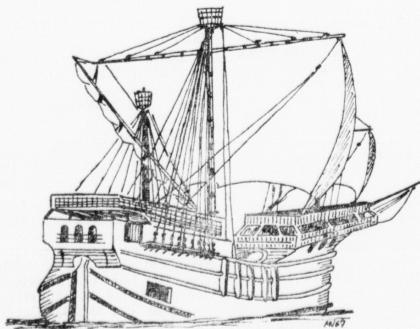

Mangan áður hava vit sagt tykkum frá um THE BEATLES, men altíð hevur tað verið um plátur teirra. Hesaferð hava vit gjørt eitt litit lop inn í privatliv teirra, og henda greinin sigur eitt sindur um, hvat THE BEATLES hava nýtt nakrar av teinum pengunum til, sum teir hava tjeint millum ár og dag.

JOHN LENNON — TUDOR-STYLE

Vit kunnu byrja við John Lennon, sum væl má sigast at vera leiðarin í THE BEATLES. Ið hvussu er tað John, ið frá fyrstuni hevur tikið seg av fíggjarligu stóðuni hjá teimum. Hús hansara eru sera stór og bygd í Tudorstílinum. Tey vóru eisini sera dýr, tey kostaðu ikki minni enn 400.000 kr. Men John hevur eisini fingið nakað fyrri pengarnar. T.d. eru ikki minni enn 6 sovikurnar, trý móttøkurnar og átta útsýnisstovur.

Húsið liggur í Weybridge í Surrey, har húsin hjá Ringo Starr eisini liggja, men tey siggjast ikki frá vegnum, tí ein stórir múrur er rundanum tey. So er tað við øllum húsunum hjá THE BEATLES, tað hevur tíverri verið neyðugt at bygja múrarnar fyrri at halda forvitin burtur. John hevur fyllt húsin hjá sær við mongum legnum, t.d. við rustningum og við bandupp-takarum í rúgvuvis.

Ein flamsk karrack.